

NIEUWSBRIEF

W. Cobben / P. Pider

1991 nr. 3

secr: W. Cobben
Utrechtsestraatweg 7
3911 TR RHENEN
08376-12147

penningm: L. Deurvorst
Beukenlaan 20
3911 XK RHENEN

gironr: 2911077

INHOUDSOPGAVE

Redactioneel/Financieel	3
Cursus milieu in en om het huis	4
Andere scheiding huishoudelijk afval	5
De Twaalf Ambachten Boxtel	6
De relatie mens/natuur	8
Toekomst	11
Reactie op waterhuishoudingsplan	12
Kort nieuws	13
Wist u dat...?	14
Grote schrik	15
Milieunummers	16

GEACHTE ABONNEE'S

De derde Nieuwsbrief 1991 van de Werkgroep Milieubeheer Rhenen ligt voor u. De inhoud geeft een goede indruk van de diverse activiteiten van de WMR. Zo zijn er bijvoorbeeld bijdragen over de gescheiden inzameling van aluminium en groente-, fruit- en tuinafval. Ook is er een degelijk achtergrondverhaal over de relatie tussen mens en natuur door de eeuwen heen. Een praktisch puntje is de oproep aan donateurs die nog geen donatie naar de girorekening van onze penningmeesteres hebben overgemaakt dit alsnog te doen. Ook het verslag van ons bezoek aan de Twaalf Ambachten is het lezen waard.

Namens de WMR wens ik u veel leesplezier toe.

Willem van Wingerden

FINANCIIEEL

Ook dit jaar mochten wij van onze donateurs weer veel ontvangen. Ons verzoek om het bedrag minimaal f 15,- te maken, werd gehoord en velen gingen daarboven. Toch blijkt dat nog niet alle contributies van 1991 binnen zijn.

Wij zouden willen vragen dit zo spoedig mogelijk in orde te maken, mede door het feit dat 1992 alweer in zicht is.

Wij hopen dat u ook voor het volgende jaar uw contributie tijdig overmaakt (bijvoorbeeld in de maand januari?).

Ons gironummer is 2911077 t.n.v. Stichting Werkgroep Milieubeheer Rhenen

Hartelijk dank, namens de Werkgroep Milieubeheer Rhenen,

de Penningmeester

CURSUS MILIEU IN EN OM HET HUIS

Onze werkgroep wil graag met onze donateurs en ieder ander die belangstelling heeft voor het milieu en de natuur, een paar ochtenden praten over wat òns aangaat in ons dagelijks leven, huishouden, tuin en de natuur om ons heen. Achtergronden belichten, discussies houden.... Kortom, samen tot een beter besef komen wat het milieu betreft.

In de Westpoort kunnen wij in maart volgend jaar terecht op 3 donderdagochtenden om ,wat wij maar een "Cursus milieu in en om het huis" noemen.

Daarnaast zal er volgend jaar ook nog een cursus verzorgd worden door Dirk Prins. Deze heet "Cursus wilde planten, vogels en insecten". Deze cursus omvat 4 maandagavonden en 4 excursies.

- maandag 23 maart: Vogels (met dia's en vogelgeluiden);
- maandag 30 maart: Insecten (met dia's en een collectie insecten);
- maandag 6 april: Wilde planten (met dia's van wilde planten);
- maandag 13 april: idem.

Vervolgens zijn er nog een viertal excursies naar 2 x de tuin van Dirk Prins (voor wilde planten in het vroege voorjaar en in de zomer) en 2 x De Grebbeberg (vogels bekijken).

ANDERE SCHEIDING HUISHOUELIJK AFVAL IN RHENEN

De WMR is voor het meest milieuvriendelijke ophaalsysteem van huishoudelijk afval. Het besluit van het college van B en W in Rhenen om voor ieder huishouden 2 containers aan te schaffen duidt op goede bedoelingen. De WMR pleit echter voor enkele aanpassingen. Het college van B en W heeft besloten om over te gaan tot het 2 container-systeem. Ieder huishouden in Rhenen krijgt dan een container voor GFT-afval (Groente, Fruit, Tuin) en een container voor de rest van het afval. Of B en W de flats en bovenwoningen ook van containers wil voorzien, is nog niet duidelijk. Eerdere adviezen van de WMR heeft het college hiermee in de wind geslagen. In de eerste Nieuwsbrief van dit jaar heeft u reeds over het WMR-standpunt kunnen lezen. Toen het collegebesluit bekend werd, heeft de WMR opnieuw aan de bel getrokken via een brief aan het college van B en W en de gemeenteraad. Om te beginnen noemt de WMR in die brief hoe ongelukkig het is dat besloten is tot de aanschaf van een gesloten GFT-container. Een niet-gesloten container met ventilatierooster geeft, bij goed gebruik, geen stankoverlast, in tegenstelling tot zijn gesloten collega. Een ander punt is het restafval. De WMR ziet meer in vuilniszakken dan in containers. De WMR is voor een heffing op vuilniszakken die in de plaats komt van de afvalstoffenheffing die alle huishoudens in Rhenen enkele weken geleden in de brievenbus kregen. Een heffing per zak doet het aanbod van afval sterk afnemen. Dat is beter voor het milieu en de portemonnee. Als de gemeente dan echt een container voor het restafval wil, laat ze de aankoop dan nog even uitstellen. Het ministerie van VROM laat op dit moment namelijk een container ontwerpen waarin ook het restafval kan worden gescheiden. Laat de gemeente wachten tot de milieuvriendelijke container voor restafval te koop is. Liever nog even zakken dus. De WMR hoopt dat gemeenteraad en college deze keer onze opmerkingen meer aandacht zullen schenken. Via de Nieuwsbrief zullen wij u op de hoogte houden.

Willem van Wingerden

**"De Twaalf Ambachten",
het centrum voor alternatieve technieken.**

Adres: De Bleken 2, 5282 HB Boxtel. tel: 04116 - 72621

Met 11 leden van de Werkgroep gingen we op een regenachtige Zaterdag naar "De Twaalf Ambachten" om eens met eigen ogen te zien, wat er in het Contactblad allemaal beschreven was: interessante, slimme, mens- en milieuvriendelijke, milieubesparende, gezonde technieken, waarmee men experimenteerde en die ze in huis en tuin ook daadwerkelijk toepasten. Sietze en Auke Leeflang begonnen in 1977 hiermee, met behulp van medewerkers, gesteund door begunstigers en abonnees op het Contactblad.

Via werktekeningen, rondleidingen met uitleg en hulp bij zelfbouw kunnen velen van hun gedrevenheid profiteren.

Het was interessant om te zien hoe men met zo'n milieubewuste manier van leven tot geweldig simpele, maar zeer energiezuinige en waterbesparende ideeën kwam. Er zijn met deze eenvoudige technieken werkende ambachtelijke bedrijfjes ontstaan, waar bijvoorbeeld de **Finoven** (en fornuis) gemaakt wordt. (Ook u kunt in twee dagen met hun hulp zo'n **tegelkachel** bouwen; die geeft een ideale **stralingswarmte**, gelijk aan zonnewarmte oftewel infrarood (= langegolfstraling) Hij wordt gestookt met 7 kg snoeihout, 2x per dag, waarbij zeer grote hitte (1000 ° C) zorgt voor volledige verbranding (dus goed voor het milieu) en de hele dag een flinke kamer verwarmd wordt. Eventueel kan hij ook met gas gestookt worden met infrarood brander).

We zagen ook een **warmtemuur**: warm water zorgt hier voor een soortgelijk effect van stralingswarmte.

We zaten op de C.C., de **Compact composteur**, een w.c., reukloos, een handig systeem zonder spoelwater, dus geen riolering nodig; vermengd met wat stro wordt deze compost 2x per jaar over de tuin verspreid. Handig in stacaravan of buitenhuisje, maar ook bij u thuis. Zonder waterverbruik, gen rioolbelasting en goed voor het milieu.

Ook de **vloekas** is zo'n handig systeem: het afvalwater van badkamer en keuken, gefilterd door zand en grind, wordt gebruikt door de planten (ook groenten) in de kas. Het teveel aan water voert door een bak met reinigende biezengrassen, waarna het nu bijna schone water in een visvijvertje en de ringsloot loopt, welke laatste weer de moestuin van water voorziet. De moestuin is een **spiraaltuin**, ook een experiment van Peter Boxman, die reeds veel gepubliceerd heeft over ecologisch tuinieren.

Er was ook een **waterpompje**, gemaakt van een ruitenwissermotortje en werkend op een zonnepaneeltje, dat grondwater naar een aquaduct leidt waarin het water gezuiverd wordt van teveel kalk, ijzer en nitraat, waarna het op de vijver wordt geloosd.

Kortom: het is te veel om op te noemen; bv. de ligfiets, allerlei slimme **werktuigen** zelf te maken, op **zonnearmte** werkende **drukkerij** en **stencilmachine**, waarmee hun 4 keer per jaar verschijnende contactblad wordt gemaakt.....

Ook in het **Onderlandhuis** (half in de grond met grasdak) zijn interessante toepassingen van **ecologisch bouwen** te zien.

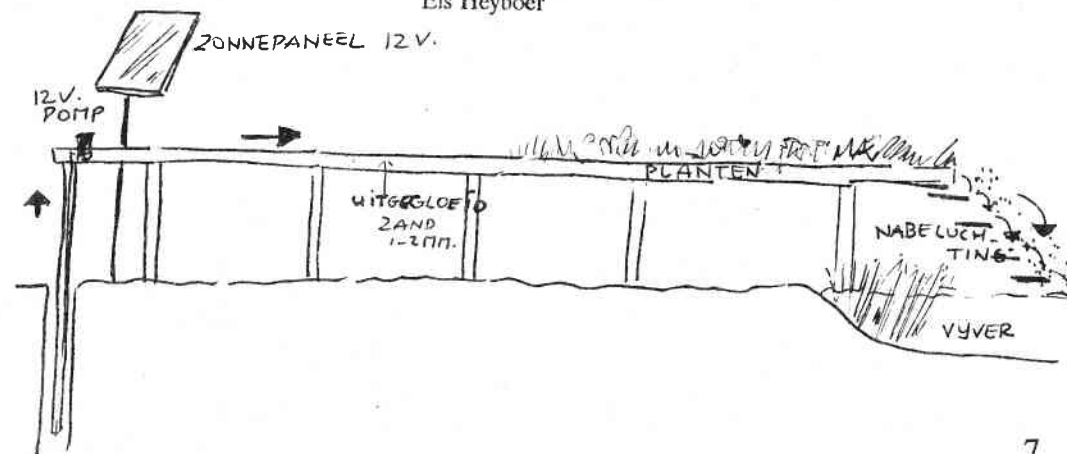
Architecten, bouwondernemers, gas- en electrabedrijven, tuinders, drukkers, doe-het-zelvers, hebben al belangstelling getoond. Allen kunnen met deze ideeën en experimenten hun voordeel doen.

We hadden een interessante dag en zullen vast nog eens zelf gaan nadenken en experimenteren in eigen huis en tuin.

Raakt u ook geïnteresseerd? Help dit streven dan door een abonnement te nemen op "De Twaalf Ambachten" à f26,- en ga ook eens een kijkje nemen. Even bellen wanneer ze rondleidingen geven, enne.....koop die waterbesparende douche!

Leve het Milieu!

Els Heyboer

DE RELATIE MENS/NATUUR IN VERLEDEN EN HEDEN.

Onder bovenstaande titel hield ik op 26 oktober in Slot Zeist een lezing tijdens een symposium dat door de Vereniging Oud-Utrecht was georganiseerd. Een goede kans om ook eens in grootstedelijke en provinciale kring de aandacht te vragen voor de niet zo florissante toestand van onze natuur. Het valt me steeds weer op hoe weinig mensen hiervan konkreet iets weten, ook de "autoriteiten".

Deze keer ging het speciaal over de Heuvelrug en de Vallei. Uiteraard waren de toehoorders (ca. 150) vooral "kultuur"-geïnteresseerden, maar de afsluitende lezing door de commissaris van de koningin, Beelaerts van Blokland, gaf er ook een politiek gewicht aan. Andere lezingen gingen over de geologie, de Utrechtse kastelen en landgoederen, middeleeuwse ontginningen, godsdienst en politiek.

Mijn betoog was in het kort als volgt, onderverdeeld in vier perioden.

A. Paleo- en Mesolithicum (ca. 200.000 - 7000 jaar geleden).

Al in de oertijd had de mens invloed op de natuur, met name door het bejagen van grote zoogdieren. Hoe groter de jachtbuit, hoe meer vlees in een keer! Zo droeg de Neanderthaler mens bij aan het uitsterven van een soort olifant en een neushoorn in de warme tussenijstijden, net als later de moderne (Cro Magnon) mens de mammoet, wolharige neushoorn, reuzenhert, hollenbeer en wilde paarden. Bij Rhenen zijn meerdere resten van al deze diersoorten aangetroffen! Zandgroeve Kwinteloijen is uniek door de vondst van duizenden vuurstenen vuistbijlen en schrabbers van de Neanderthalers. Via verfijning van de jachttechnieken ging men later (einde laatste ijstijd) ook een scala aan kleinere dieren bejagen en vangen, b.v. otter, vogels en vissen.

B. Neolithicum tot en met Vroege Middeleeuwen (ca. 4000 v.Chr. - 900 na Chr.)

De uitvinding van veeveelt en akkerbouw betekende een grote verandering, met een blijvende vestiging van mensen, een toename van de bevolkingsdichtheid en later de ontwikkeling van handel en industrie. De vele grafheuvels tussen Rhenen en Leersum (Stadsbossen en Remmerdse Hei) dateren voornamelijk uit de Bronstijf (1500 v.Chr. en later). Door de eerste landbouw verdween een deel van het loofbos op de heuvelrug en breidde de heide zich uit. Na de Romeinse tijd waren er veel volksverhuizingen en plunderingen (Friezen, Franken, Noormannen). De bevolkingsdichtheid bleef hierdoor beperkt. Op de vruchtbaarder rivierklei woonden altijd al meer mensen.

C. Van 10e - 19e eeuw.

In de Middeleeuwen trad een tweede trendbreuk op, met groeiende gevolgen voor de natuur: toename van het aantal mensen, ontwikkeling van steden en nieuwe landbouwmethoden. Denk bij de landbouw aan de vervanging van het eergetouw door de keerploeg, het tweeslagstelsel door het drieslagstelsel en de toepassing van mest en humus in de potstal. Totale ontbossing volgde en de heide breidde zich enorm uit tot tenslotte de stuifzanden een eindpunt betekenden. Zie de kale landschappen op de tekeningen en schilderijen van Jan de Beyer, Jan van Goyen en anderen. Tenslotte werd de grove den ontdekt ter beplanting van heidenen en zanden. Op de akkers werden onder andere rogge, aardappelen, tabak en boekweit geteeld met soms fraaie onkruiden. In de Vallei ging men het veen definitief afgraven (brandstof). Wat bisschop David (15e eeuw) nog niet lukte, was aan de Antwerpse koopman Gilbert van Schoonbeke wel besteed (vanaf 1549). Later resteerden juweeltjes van natuurgebieden, de blauwgraslanden met een enorme verscheidenheid aan soorten planten en dieren. Ook de kleinschalige verkaveling met veel houtwallen en eikebosjes droeg hier veel toe bij. Toch verdwenen in deze eeuwen de resterende grotere zoogdieren als oerrund, wisent, eland, bospaard, bruine beer, wolf, lynx, wilde kat, bever, otter. Andere dieren als rat, konijn en fazant worden ingevoerd in deze tijd. Enigszins kunstmatig kunnen edelhert, ree en everzwijn zich handhaven.

D. De 20e eeuw.

Opnieuw treden grote wijzigingen op, vooral na de tweede wereldoorlog. Grote stads- en industrieuitbreidingen, begin en enorme groei van het autoverkeer (met veel asfaltbarrières voor plant en dier), een verdere intensivering van de landbouw, de aanplant van naaldbossen op de arme gronden en de opkomst van de recreatie. Het aksent van mijn lezing lag (uiteraard) op deze recente ontwikkeling van bevolking en welvaart en de effecten op de natuur. En dat laatste begint zich desastreus af te tekenen zodat ik spreek van "Het Grote Uitsterven". Zulke termen zijn zeker gerechtvaardigd, gezien mijn voortdurende inventarisaties van planten en vlinders in het veld. In het maandblad Natuur en Milieu van maart 1991 worden ook alarmerende cijfers genoemd. Sinds 1900 is 50% van alle plant- en diersoorten verdwenen of bedreigd. Voor zoetwatervissen, reptielen, vlinders en amfibieën ligt dit percentage nog hoger.

Een belangrijke verandering in het uitsterven van soorten is dat (heel) vroeger individuele, grote dieren werden uitgeroeid, maar dat nu in grote gebieden duizenden planten en dieren tegelijk verdwijnen. Er zijn meerdere oorzaken maar de landbouw moet ik wel als de grootste natuurvernietiger noemen daar deze het grootste grondoppervlak beheert. Geen wonder gezien de grote veestapel, de bio-industrie, de maisakkers, het egaliseren en ontwateren, het wegsputten van bloemen, het opruimen van houtwallen en bosjes, etc.

Er zijn vele soorten planten en dieren uit de Vallei verdwenen. Landschappelijk is er zeker nog veel te genieten, bijvoorbeeld als je fietst langs al die fraaie Valleibeken en bosjes. Maar je moet onderscheid maken tussen landschap en natuur. Het eerste kan zuiver uiterlijk zijn maar zonder veel kansen voor planten en dieren, terwijl echte natuur dat wel biedt.

Om de wortel van het kwaad aan te geven besluit ik met opmerkingen over de algemene economie en de politiek, waarin de groei van de materiele welvaart zo ontzettend centraal staat. Wij allen zitten daarmee gevangen in een eenzijdig en agressief spel van territorialiteit en competitie. Verwijzend naar de oranjehysterie bij het Europese voetbalkampioenschap in 1988 wil ik een psychologische of zelfs biologische oorzaak aangeven, die misschien wel niet te vermijden is.... Al die voorlichtingsfolders met kreten als "een beter milieu begint bij jezelf", en de vele milieu-, bestemmings-, streek- en natuurbeleidsplannen halen weinig uit als we een primitief economisch groeimodel blijven hanteren.

Wat ik erg leuk maar ook belangrijk vond, was dat Beelaerts van Blokland tijdens mijn lezing ijverig aantekeningen maakte en in zijn afsluitende lezing vele malen op mijn stellingnames inging. Hij noemde mij zelfs een profeet, omdat ik een andere en betere toekomst aanwees. Zo vond hij mijn opmerking interessant dat elk land zijn eigen voedselproduktie moet hebben en dat wij te veel voedsel exporteren, met alle nadelige gevolgen van dien voor milieu, natuur en derde wereld. Als klap op de vuurpijl kwam hij na afloop naar me toe en zei: "Ik heb goed nieuws voor u. De golfbaan in Kwintelooijen komt er waarschijnlijk niet, omdat we erop tegen zijn".

Dat zou geweldig zijn!

Dirk Prins

Toekomst

*Wat ons toekomst in de toekomst
is een aarde zonder waarde
Wat ons toekomst in de toekomst
is een dode vuile zee
Wat ons toekomst in de toekomst
is een ozonlaag met gaten
Wat ons toekomst in de toekomst
is voor ons geen zorg voor later
Wat ons toekomst in de toekomst
daar moeten we nu over praten
Wat ons toekomst in de toekomst
daar moeten we heden wat voor laten.*

kruidje

REAKTIE OP HET ontwerp-WATERHUISHOUDINGSPLAN PROV. UTRECHT

Namens de KNNV, de Veren. voor Veldbiologie en de WMR heb ik aan Gedeputeerde Staten een vrij uitgebreide reactie geschreven op het ontwerp-Waterhuishoudingsplan van de provincie. Hieronder zijn onze bedenkingen samengevat.

1. De doelstellingen zijn te vaag, te weinig in concrete getallen uitgedrukt. Te vaak staat er: "er moet naar worden gestreefd dat..."
2. In termen van hoofd- en nevenfuncties worden landbouw en natuur nog al eens tegen elkaar afgewogen. Maar zonder dwingende bepalingen kun je de natuur wel vergeten!
3. De provincie is bereid mee te werken aan campagnes tegen waterverspilling. De analyse van het particulier waterverbruik is echter onvoldoende. Veel duidelijker moet worden gesteld dat iedere Nederlander gemiddeld maar liefst 49 liter water per dag gebruikt alleen al voor zijn lichamelijke hygiëne.
4. De ontwatering door de landbouw moet worden beperkt. Er zijn toch al zoveel overschotten, dus waarom dit nog steeds blijven verbeteren?
5. De watervervuiling wordt te vaak in verband gebracht met het rioolafvalwater en te weinig met de nutriënten vanuit de landbouw.
6. Voor de heuvelrug moet er verdrogingsonderzoek komen volgens het plan, maar concrete maatregelen zijn toch veel belangrijker ?!
7. De uiterwaarden krijgen overal de hoofdfunctie Natuur en Landschap. Prachtig, maar momenteel wordt daar nog kwistig met herbiciden tegen bloemen gespoten, dus er moet nog heel wat veranderen.
8. Volgens het plan moeten de natuurbeschermingsorganisaties aangeven wat er nog aan natuurwaarden is en wat er ten gunste van natuur moet veranderen. Maar die gegevens zijn toch beschikbaar en toegankelijk ?!

Dirk Prins

KORT NIEUWS

Koerheuvel

De Gemeente Rhenen had een bouwvergunning afgegeven voor de volgende fase in de bebouwing van de Koerheuvel. De gemeente had echter niet de vereiste procedurele zorgvuldigheid in acht genomen. Omwonenden en de WMR hebben hiertegen bezwaar aangetekend. Met succes. De bouw was al begonnen maar is nu gestopt totdat de gemeente de juiste stappen op een goede manier heeft gezet.

De Eekhoorn

De gemeente heeft het voornemen om voor de plek waar nu hotel/restaurant De Eekhoorn staat het bestemmingsplan te wijzigen. De bestemming horeca moet volgens de gemeente overgaan in de bestemming woningbouw. Er zijn plannen om op deze plek exclusieve appartementen te bouwen in de prijsklasse van drie tot vier ton! Deze plannen werden onlangs op een hoorzitting toegelicht. Toen bleek dat het nieuwe bouwvlak veel groter zou worden dan het oude. Bovendien zou de steilrand worden bedreigd. Deze is natuurwetenschappelijk nu juist zeer waardevol.

De WMR heeft geprotesteerd tegen de plannen om de Rhenense woningbouw op te laten rukken richting uiterwaarden. Natuur en landschap hebben al genoeg te leiden! Het argument dat De Eekhoorn ongunstig zou liggen voor een horecagelegenheid, wijst de WMR als onjuist gelegenheidsargument van de hand.

WIST U DAT.....

- * ook u bijdraagt aan het broeikasteffect?
Een vliegreis van 1000 km. geeft 406 kilo kooldioxyde.
Een autorit van 1000 km. geeft 260 kilo kooldioxyde.
Een treinrit van 1000 km. geeft 71 kilo kooldioxyde.
Met de fiets vervuult u niets!
- * meer dan de helft van de hutspot van vergiften in de gangbare landbouw (als grondontsmettingsmiddel, herbiciden en insecticiden) op de aardappel-, wortel- en uienvelden gaan?
- * en dat daarmee grond- en oppervlaktewater wordt vergiftigd?
Koop dus milieubewust onbespoten ekologische of biologisch geteelde produkten (duurder, maar wel lekkerder). Let daar- bij op het EKO-merk, Demeter of Biodyn. U helpt daarmee ook de boeren om te schakelen tot ekologische teeltmethoden. Eet smakelijke hutspot!
- * ook de bollenteelt en glastuinbouw daarbij van wanten weten?
- * die mooie knalroze (en andere kleuren)bouquetten bloemen geverfd zijn?

GROTE SCHRIK !

De schroothandel weigerde de vele zakken met aluminium verpakingsafval (door u verzameld), want de handelaar wilde het niet meer afnemen. Zijn smoes was: te veel vervuild en te veel laminaten (= plastic, karton, papier met een aluminium laagje; denk daarbij aan chipszakken, sappakken, Max Havelaar-koffieverpakking). Laminaten met paier of karton kunnen nu nog niet gerecycled worden. Men werkt wel aan een duur elektromagnetisch scheidingsprocedé.

De echte reden voor de weigering van afname is echter, dat er een overcapaciteit is van nieuw aluminium (vanuit Oost-Europa). De prijs van recyclebaar aluminium daalt daarmee ook. Het milieu dreigt weer de dupe te worden van de economie!

Moeten we het dus weer, met het huisvuil, storten of verbranden met de vervuilende gevolgen ervan? (ook zonde van alle verspilde energie bij de produktie van het aluminium).

NEE, Natuurlijk! Het milieubeleid is toch: verminderen van afval door beperking van verpakkingen door scheiden en recyclen.

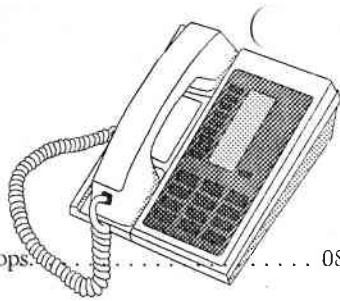
De voorlichter van het Aluminium Centrum heeft na een telefoontje van mij zich ingespannen om de schroothandel en afnemer op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Resultaat: we kunnen weer ijverig doorgaan met verzamelen en wegbrengen. Mits schoon en zuiver aluminium!

Zuiver aluminium = aluminium dat je kunt verfrommelen zonder dat het terugspringt (Chipszakken vallen hier bijvoorbeeld niet onder, want dat is een plastic folie met een dun aluminium laagje, een zgn. laminaat).

Voorbeelden van zuiver aluminium zijn: melkdoppen, flessendoppen, (lichte) deksels van bijv. Biogarde e.d.), aluminium bakjes (voor cake, Tjap Tjoi, Sheba poesvoer), rollen aluminiumfolie en aluminium blikjes (deze zijn niet-magnetisch en licht). Zie overigens ook de artikelen hierover in de Nieuwsbrief van de WMR nr. 1 en 2 van 1991.

U kunt het zuiver aluminium afval naar de natuurvoedingswinkel 'De Kardoer' of naar mij brengen.

Els Heijboer
Bovenweg 61 Rhenen

Milieunummers

Politie Rhenen	
milieu-ambtenaar Coops	08376 - 19007
Gemeente Rhenen	
milieu-ambtenaar Haverkamp	08376 - 82111
Algemene Inspectie Dienst (AID)	
voor mestboekhouding, mestoverlast en bestrijdingsmiddelen	01720 - 73691
Inspectie voor milieuhygiene	030 - 333003
Geluidshinder vliegtuigen	
(hoofdinspectie luchtmachtstaf)	06 - 0226033
of	
klacht inspreken op geluidsband, klager wordt teruggebeld	070 - 492300
Verontreiniging oppervlaktewateren	030 - 583580
Alarmnummer verontreiniging van de Rijn	085- 615302
Provinciehuis Utrecht	
informatie afvalverwerking, bodemvervuiling, stortplaatsen e.d.	030 - 589111
Streekverband Zuid-Oost Utrecht	03404 - 87882
Stichtse Milieu Federatie	030 - 202791
Milieutelefoon Milieudefensie	020 - 6262620
Stichting Natuur en Milieu	030 - 331328
Stichting Milieu Edukatie (SME)	
informatie over onderwijs, tentoonstellingen, lesbrieven, e.d.	030 - 713734
Alternatieve Consumentenbond	
voeding en gezondheid	020 - 6863338
.....	020 - 6863586
Centrum voor Energiebesparing Delft	015 - 131260
Stichting Voorlichting Energiebesparing	055 - 497911
Medisch Milieukundige	03404 - 87614